

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ У ШКОЛІ І СТУПЕНЯ

MODERN EDUCATION PRACTICES IN THE PRIMARY SCHOOL (LEVEL 1)

УДК 373.3.091.2:37.011.3-052(477)''201/202''

DOI: 10.31652/3041-2439-2025-3-1

Учні покоління Альфа: специфіка навчання в умовах школи І ступеня

Алла Василюк , Галина Кіт 

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Анотація

У статті порушено проблему організації навчання сучасних дітей молодшого шкільного віку як представників покоління Альфа. Проаналізовано наукові дослідження з окресленої проблеми, наголошено на важливості розуміння сутності та освітніх потреб нової генерації учнів. Дано загальну характеристику сучасних учнів. Окреслено відмінні риси молодших школярів як представників першого цифрового покоління з притаманним їм кліповим мисленням. Зазначено, що кліпове мислення є новим феноменом сучасного суспільства. Йому властиві фрагментарність, безсистемність, швидкість та поверховість сприймання інформації. Наголошено, що нове покоління потребує особливого підходу до організації навчання уже на початкових етапах. Розкрито ключові звички покоління Альфа в навчанні (перевага інтерактивному та захопливому навчанню, візуальні та мультимедійні параметри навчання, скорочення часу концентрації уваги, самостійне та незалежне навчання, організація кооперативного навчання, миттєвий відгук і задоволення, практичне навчання та навчання на досвіді).

Адаптація до навчальних звичок учнів нового покоління стає першочерговим завданням сучасної освітньої системи. Окреслено сучасні підходи до організації навчання молодших школярів – представників покоління Альфа – та мінімізації негативних проявів їх кліпового мислення. Надано рекомендації вчителям щодо роботи з такими учнями. Показано необхідність залучення та мотивації, продуманого впровадження технологій, персоналізованих навчальних траєкторій, використання коротких інтерактивних уроків, сприяння творчості та критичному мисленню. Наголошено на необхідності використання інструментів та методик, які відповідають стилю навчання представників покоління Альфа (гейміфіковане навчання, цифрова співпраця, мультимедійний контент).

Ключові слова: покоління Альфа, навчальна взаємодія, кліпове мислення, інтерактивне навчання.

UDC 373.3.091.2:37.011.3-052(477)''201/202''

DOI: 10.31652/3041-2439-2025-3-1

Students of the alpha generation: specificity of learning in a Primary School

Alla Vasylyuk , Halyna Kit 

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article raises the problem of organizing the education of modern students of primary school age as representatives of the Alpha generation. Scientific research on the outlined problem is analyzed, the importance of understanding the essence and educational needs of the new generation of students is emphasized. A general characteristic of modern students is given. The distinctive features of younger schoolchildren as representatives of the first digital generation with their inherent clip thinking are outlined. It is noted that clip thinking is a new phenomenon of modern society. It is characterized by fragmentation, unsystematicity, speed and superficiality of information perception. It is emphasized that the new generation requires a special approach to organizing education at the initial stages. The key habits of the Alpha generation to study are revealed (preference for interactive and exciting learning, visual and multimedia learning parameters, reduced attention span, independent and self-directed learning, organization of cooperative learning, instant feedback and satisfaction, practical learning and experiential learning).

Adaptation to the learning habits of new generation students is becoming a priority task of the modern education system. Modern approaches to organizing the education of younger schoolchildren – representatives of the Alpha generation – and minimizing the negative manifestations of their clip thinking are outlined. Recommendations are given to teachers for working with such students. The need for involvement and motivation, thoughtful implementation of technologies, personalized learning trajectories, the use of short interactive lessons, promotion of creativity and critical thinking is shown. The need to use tools and methods that correspond to the learning style of representatives of the Alpha generation (gamified learning, digital collaboration, multimedia content) is emphasized.

Keywords: Alpha generation, educational interaction, clip thinking, interactive learning.

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризує складні політичні, економічні, соціальні та культурні умови. Відповідно суспільство XXI століття висуває до закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) все нові вимоги, серед яких сформованість у здобувачів освіти ключових компетентностей, уміння застосовувати знання й самостійно приймати неординарні рішення в різних (часто нових) ситуаціях, активно й ефективно діяти, налагоджувати взаємини з однолітками й дорослими тощо. При цьому нове покоління, а саме покоління Альфа, потребує особливого підходу до організації його навчання уже на початкових етапах, зокрема задля результативної самореалізації та входження в соціокультурний простір. Від якості навчання уже в початковій школі значною мірою буде залежати його подальша успішність. Отже, очікування від шкільництва набуває все нового виміру, складності й масштабу (що є безпрецедентним в історії освіти).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливими для висвітлення цієї проблематики є дослідження: теорії поколінь (М. МакКріндла, А. Фелла, С. Бакерфілда, Е. Бонкіса та ін.); сучасного покоління Альфа (Д. Тапскотта, М. МакКріндла, В. Штрауса, Н. Хоува та ін.); персоналізації їх навчання (Д. Баклі, Л. Вільсон та ін.); теорії когнітивного навантаження (Д. Свеллера) та ін. Аналіз доступної нам науково-педагогічної літератури та освітньої практики дає змогу стверджувати, що організація навчання сучасних дітей з притаманним їм кліповим мисленням, уже починаючи з молодшого шкільного віку, потребує пошуку відповідних та ефективних технологій організації освітнього процесу з метою формування добре адаптованого до змінних умов життєдіяльності покоління.

Мета дослідження: окреслити сучасні підходи до організації навчання молодших школярів – представників покоління Альфа та мінімізації негативних проявів їх кліпового мислення.

Виклад основного матеріалу. Зупинимося на загальній характеристиці сучасних учнів, оскільки саме їх вважають представниками нового, відмінного від попереднього, покоління. Їх ще називають дітьми смартфонів, *Google babies*, поколінням дзен або першим цифровим поколінням.

Австралійський дослідник теорії поколінь Марк МакКріндл запропонував називати дітей, народжених після 2010 року, які від самого народження зростають і розвиваються перед екранами електронних пристроїв, поколінням Альфа (англ. *Generation Alpha*). При цьому національні особливості дітей не мають ніякого значення, оскільки вплив глобалізації (завдяки стрімкому розвитку світової системи інформації та поширенню Інтернету) уможливорює миттєвий зв'язок між людьми з різних країн світу та усуває перешкоди на шляху розповсюдження будь-якої інформації.

На підставі результатів наукових досліджень Д. Тапскотта, М. МакКріндла, В. Штрауса та Н. Хоува окреслимо відмінні характерні риси генерації Альфа. Зокрема, сучасні діти до 90% вільного часу проводять перед екранами гаджетів (планшетів, мобільних телефонів, смарт-годинників) та емоційно до них прив'язані. Гаджети слугують їм переважно для відеоігор, перегляду мультфільмів і відеороликів у YouTube та Tik Tok. Відповідно, візуальний канал сприйняття інформації в них домінує над кінестетичним, аудіальним та дігитальним. Представникам цифрової популяції (англ. *digital population*) властива емоційна бідність через їхню обмежену безпосередню соціальну взаємодію з іншими людьми, заміну її онлайн-спілкуванням у доступних сервісах. Такі діти блискавично сканують текстовий і графічний контент, поглинаючи величезні обсяги інформації, що постійно динамічно

поповнюються й оновлюються; писання текстів для них замінює мовлення (голосове розпізнавання); розвагами для них слугують електронні технології, соціальні мережі та потокове мультимедіа. «Альфи» швидко обробляють візуальну інформацію (переважно завдяки власному досвіду як комп'ютерних гравців), при цьому мають низьку концентрацію уваги [1].

Генерації Альфа, як і попередньому поколінню Z, притаманне так зване кліпове мислення (від англ. *clip* – відрізок, фрагмент тексту, уривок із відео чи фільму). Існує достатньо багато синонімів кліпового мислення, як-от: кліпова культура, мозаїчна культура, кліпове сприйняття, екранна свідомість, пунктирне мислення, лайкове мислення, електронна антропокультура або пульсуюча свідомість. Дослідники даного феномену (Е. Тоффлер, А. Моль, Л. Розен та ін.) зазначають, що кліпове мислення є новим феноменом сучасного суспільства з властивими йому фрагментарністю, безсистемністю, швидкістю та поверховістю сприймання інформації. На думку А. Моля, під впливом масмедіа відбувається процес перетворення традиційної гуманітарної культури на культуру мозаїчну, яка є результатом безперервного і безладного потоку неупорядкованої інформації, яка щоденно впливає на людину. У цьому випадку знання формуються переважно засобами масової комунікації, а не системою освіти [8, с. 104].

Покоління «швидких кнопок» хоче, щоб навчальна інформація подавалась їм у звичній для них стислій, «кліповій» формі (відеопрезентації, малюнки, короткі фільми тощо). Втрачається здатність до аналізу й вибудовування довгих логічних ланцюжків, споживання інформації прирівнюється до поглинання фаст-фуда (чи можна взагалі отримувати знання, не аналізуючи

інформацію, яка подається в освітньому процесі?) [3].

Ставши лейтмотивом digital-середовища в усіх сферах його активного впровадження, яскрава картинка, на думку дослідників, тяжіє до домінування і в освітньому кластері [10, с. 656]. Відтак, найбільша проблема – це зосередження уваги молодших школярів. Як відомо, вона завжди була нестійкою, що потребувало від учителя майстерного володіння технологією побудови уроку, підбору та варіювання методів, прийомів, засобів навчання. Наразі звичка Альфів отримувати миттєве задоволення від цифрового контенту призводить до оцінки ними традиційних методів навчання як надто повільних та нецікавих. Відтак, педагоги повинні знайти способи захопити й утримати їхній інтерес до навколишнього світу, який, поряд з усім, сповнений різноманітних спокус та чинників, які відволікають. До того ж, молодші школярі все менше читають, що не сприяє розвитку їх усного та писемного мовлення.

Підхід Альфів як першого справді цифрового покоління до навчання значно відрізняється від попередніх поколінь. Розуміння цих звичок має вирішальне значення для того, щоб педагоги створювали й успішно реалізовували ефективні, цікаві та актуальні навчальні програми. Наведемо деякі з ключових звичок до навчання покоління Альфа.

1. Перевага інтерактивному та захоплюючому навчанню є однією з визначальних характеристик навчальних звичок генерації Альфа. На відміну від пасивних дидактичних методів, якими послуговувались учні попередніх поколінь, переважно слухаючи навчальний матеріал на уроці або читаючи зміст підручників, «Альфи» здебільшого перебувають на інтерактивних платформах, які дозволяють їм ставати активними учасниками навчального процесу. Вони звикли до програм, ігор, інших видів цифрового контенту, які пропонують їм робити вибір, вирішувати проблеми та водночас

дають миттєвий результат їхніх дій. Дуже привабливими для цього покоління є, зокрема, освітні платформи, які включають елементи гейміфікації, серед яких отримання балів, значків, проходження рівнів. Отже, ця звичка походить від того, що «Альфи» з раннього дитинства знайомляться з інтерактивними програмами, відеоіграми, де вони проявляють себе як активні учасники, а не просто пасивні спостерігачі.

2. Візуальні та мультимедійні параметри навчання. Генерація Альфа переважно візуально обробляє інформацію. Зростаючи з такими платформами, як *YouTube*, *Instagram* і *TikTok*, діти звикають навчатися за допомогою короткого візуально стимулюючого контенту. Зображення, відео, інфографіка та анімація набагато ефективніші для залучення й утримання уваги, ніж довгі блоки тексту. Для цього покоління привабливішим є візуально насичений, барвистий і стислий зміст, перевага часто надається візуальному навчанню, а не традиційному читанню чи аудіюванню. Зокрема, діти отримують інформацію за допомогою навчальних відео на таких платформах, як *YouTube* або *TikTok*. Ці відео розділяють складні теорії, положення, ідеї на короткі сегменти, які легко засвоюються. Також молодші школярі віддають перевагу контенту, який зручно використовувати за допомогою мобільних пристроїв, до якого можна легко отримати доступ на смартфонах або планшетах.

Отже, традиційні методи, що функціонують на основі використання великих обсягів тексту, не є ефективними для учнів покоління Альфа. Натомість використання відео, цифрових презентацій, анімації та інших наочних посібників може зробити навчання більш доступним і привабливим. Крім того, вчителям варто заохочувати учнів створювати власний

мультимедійний контент, як-от відеопрезентації чи візуальні проєкти, які можуть покращити їхнє розуміння шкільних навчальних предметів за допомогою творчого самовираження.

3. Скорочення часу концентрації уваги та орієнтація на багатозадачність. Будучи поколінням, яке зростає в умовах постійного потоку інформації, який є абсолютно доступним, знаходиться, так би мовити, «під рукою», покоління Альфа, як правило, не потребує спеціального концентрування уваги. Потужний розвиток природи цифрових медіа призводить як до швидкої подачі інформації, так і до очікування споживачами швидкої відповіді та миттєвого задоволення. Дослідження показують, що покоління Альфа навчилося фільтрувати та споживати великі обсяги інформації за короткі проміжки часу, однак, на жаль, переважання короткотривалої концентрації уваги переноситься і на діяльність у режимі традиційних, так би мовити, «повільніших» методів навчання.

Крім того, це покоління вмiє виконувати багато завдань одночасно. Діти звикли перемикаєти канали, розосереджувати увагу між програмами, грати в ігри під час прослуховування музики або виконувати домашнє завдання під час перегляду відео. Така поведінка свiдчить про те, що їм зручно взаємодiяти з кількома потоками інформації одночасно, однак здебільшого це відбувається за рахунок глибини та цілеспрямованості навчально-пізнавальної діяльності.

Для педагогів розуміння цього виклику є ключовим для розробки уроків, які впродовж усього часу їх проведення мають утримувати увагу школярів. Учителю необхідно розділяти складну інформацію на невеликі частини, використовувати цікаві, динамічні методи навчання та проводити регулярні перерви або змінювати види діяльності (щоб уникнути перевтоми та нудьги). Також важливо збалансувати використання здатності учнів до

багатозадачності і заохочення їх до зосередженого, безперервного навчання з метою заглиблення в предмет пізнання без відволікань.

Для педагогів це означає, що уроки потрібно розробляти й проводити із залученням інтерактивних технологій. Цифрові інструменти, такі як симуляції, навчальні ігри та віртуальна реальність, можуть перевести традиційний урок в інноваційну площину, перетворити його в захопливу мандрівку у світ знань. Педагоги мають задовольнити потреби школярів у динамічному освітньому середовищі, інтегруючи форми роботи, які вимагають співучасті, взаємодії, співпраці та колективного вирішення проблем. Інтерактивні уроки, до того ж, допомагають утримувати увагу учнів та сприяють глибшому засвоєнню ними навчального матеріалу.

4. Самостійне та незалежне навчання є пріоритетом покоління Альфа. Поясненням цього слугує головним чином його раннє знайомство з цифровими платформами, де можна самостійно отримувати доступ до величезних обсягів інформації. За допомогою освітніх програм, відеоуроків чи онлайн-досліджень школярі часто проявляють ініціативу у навчанні, шукаючи інформацію на теми, які їх цікавлять, або вирішуючи проблеми самостійно за допомогою онлайн-ресурсів.

5. Організація кооперативного навчання. Покоління Альфа, незважаючи на свою здатність навчатися самостійно, цінує співпрацю та взаємне навчання. Виростаючи в цифровому світі, де вони можуть спілкуватися з однолітками онлайн, їм зручно, як особисто, так і віртуально, працювати в командах. Такі платформи, як *Minecraft*, *Roblox*, соціальні мережі навчили їх співпрацювати, ділитися ідеями та створювати контент разом. Ця схильність до

командної роботи поширюється на клас, де їм часто подобається працювати в групах для вирішення проблем або завершення проєктів.

Інструменти для спільної роботи, такі як *Google Docs*, *Microsoft Teams* і різноманітні навчальні програми, надають учням можливість працювати разом у режимі реального часу, навіть якщо вони фізично не знаходяться в одному місці. «Альфи» перебувають в Інтернет-середовищі, де можна обмінюватися ідеями один з одним, спільно створювати проєкти та отримувати миттєвий зворотний зв'язок як від однолітків, так і від учителів.

Педагоги мають підтримувати цю звичку спільного навчання, пропонуючи більше групових заходів, сеансів зворотного зв'язку з однолітками та виконання дослідницьких проєктів. Групова робота допомагає їм розвивати важливі соціальні навички, такі як спілкування, робота в команді та вирішення конфліктів, які будуть безцінні в їхньому майбутньому професійному житті. Передусім, важливими є їхнє доброзичливе ставлення та ефективна комунікація задля досягнення спільної мети, забезпечення права вільного вибору, горизонтальна модель співпраці (всі учасники освітнього процесу мають бути рівноправними), соціальне партнерство (добровільність визнання власних обов'язків та обов'язковість їх виконання).

Зокрема, учні отримують досвід взаємодії в змінних мікрогрупах та командах у класі, вчать визнавати внесок інших у спільну роботу, а також розвивають здатність до адекватної оцінки своїх здібностей та можливостей, свого внеску в колективну діяльність, пов'язану із пошуком нової інформації, створенням дослідницьких проєктів тощо. Діти з вищим рівнем емоційного інтелекту краще розуміють та керують своїми емоціями, що знижує ступінь їхньої деструктивної поведінки та прояву агресивності. При цьому взаємодія з іншим, як вважає М. Павельчук, це соціальна складова

емоційного інтелекту, яка включає емпатію як пізнання людиною внутрішнього світу інших, емоційно-чуттєве осягнення переживань іншої людини, інтелектуальне ... розуміння афектів іншого» [3]. Особливо це важливо для представників покоління Альфа, оскільки сприяє покращенню їх комунікативних навичок, зменшуючи ризик виникнення стресів та прагнення до соціальної ізоляції.

Онлайн-платформи, такі як *Khan Academy*, *Duolingo* та *Google Classroom*, дозволяють нинішньому поколінню вивчати предмети, які їх цікавлять, не обмежуючись традиційними розкладами в шкільних класах. Ця здатність керувати власним навчанням допомагає «Альфам» розвинути почуття самостійності та відповідальності за свою освіту.

Відтак учителям варто скористатися цією звичкою учнів до самостійного навчання, пропонуючи їм можливість досліджувати теми, які їх цікавлять, за допомогою навчання на основі індивідуальних потреб і цілей, захопливих проєктів або персоналізованих навчальних траєкторій. Надання учням автономії у виборі навчальних цілей сприяє активізації їх навчально-пізнавальної діяльності, допомагає розвивати критичне мислення та навички вирішення проблем. Це спонукає їх до рефлексії, одночасно формуючи здатність самостійно керувати своєю освітою.

6. Миттєвий відгук і задоволення.

Покоління Альфа звикло отримувати миттєвий зворотний зв'язок у багатьох аспектах свого життя, від лайків і коментарів у соціальних мережах до оновлень ігор у реальному часі. Це очікування переноситься на їхні звички до навчання, де вони розраховують на миттєвий відгук про свої навчальні досягнення, навіть про найменші зрушення

чи прогрес. Незалежно від форм оцінювання (чи це цифрові тести, які дають миттєві результати, чи навчальні ігри, які пропонують нагороди та відповідні позначки за виконані завдання) це покоління потребує системних механізмів, які б давали змогу отримувати повідомлення про те, як вони справляються з виконанням навчальних завдань у реальному часі.

Негайний зворотний зв'язок є складним і попит на нього не відповідає традиційним моделям освіти, які орієнтовані на триваліший період навчання, здобуття компетентностей, що підлягають оцінюванню. Тому вчителям необхідно змінювати свою парадигму оцінювання навчальних досягнень молодших школярів, освоювати інструменти, які забезпечують миттєвий зворотний зв'язок, такі як онлайн-вікторини, інтерактивне оцінювання або програмне забезпечення для адаптивного навчання. Це дозволить учням відстежувати власний прогрес і відчувати успіх у процесі навчання. А вчителю слід створювати ситуації успіху на уроці для кожної дитини, дбати про отримання задоволення нею від пізнавальної діяльності.

Миттєвий зворотний зв'язок допомагає учням підтримувати навчальну мотивацію та дає чіткіше уявлення про те, що їм потрібно покращити зараз, не чекаючи результатів упродовж кількох днів чи навіть тижнів.

7. Практичне навчання та навчання на досвіді употужнює генерацію Альфа. Їм не подобається сидіти склавши руки і пасивно сприймати інформацію; замість цього вони хочуть навчатися через практичну діяльність. Особливо ефективні для цього покоління форми роботи, які дозволяють їм експериментувати, створювати та застосовувати на практиці те, чому вони навчилися [10]. За допомогою наукових експериментів, мистецьких проєктів, майстер-класів із кодування чи створення моделей «Альфи» віддають перевагу навчанням, яке включає набуття досвіду, де вони можуть

побачити результати своїх зусиль у реальному часі.

Фокусування на дослідництві, експериментуванні узгоджується зі зростаючою тенденцією до проектного навчання, яке заохочує учнів працювати над довгостроковими дослідницькими проектами, які передбачають вирішення реальних проблем. Це допомагає поєднати те, що учні вивчають у класі, і те, що є актуальним для навколишнього світу, підвищуючи їхню залученість й одночасно значущість самого навчання.

Педагоги мають розвивати цю звичку учнів до практичного навчання, додаючи до своїх методів навчання більше проектних завдань, експериментів і практичних застосувань. Майкерські простори (з англ. *makerspaces* – простір для творення), лабораторії робототехніки та інші практичні інструменти також можуть надати генерації Альфа тактильного досвіду навчання, якого вони прагнуть.

Розуміння навчальних звичок сучасних учнів має вирішальне значення для педагогів, які прагнуть залучити це технічно обізнане, адаптивне та візуально орієнтоване покоління. Надання ними переваги інтерактивному, мультимедійному та самостійному навчання в поєднанні з їхньою потребою в негайному зворотному зв'язку та співпраці вимагає змін освітньої системи. Пристосовуючи методи навчання до цих звичок, педагоги можуть створити динамічне, захоплююче та ефективне освітнє середовище, яке готує це покоління до майбутнього.

Таким чином, як зазначають дослідники, «інформаційно-цифровий простір стає звичним середовищем для дітей. Освіта не може ігнорувати такі тенденції...» [10, с. 655]. Адаптація до навчальних звичок покоління Альфа стає першочерговим завданням сучасної

освітньої системи, яка постійно розвивається, дбає про свою ефективність, насамперед, шляхом підтримки залучення учнів і забезпечення їм успіху в навчанні. Натомість неспроможність пристосуватися може призвести до розриву зв'язку між учителями та учнями, що призведе до незалученості, неефективності процесу навчання та відсутності готовності випускників школи до майбутнього.

Щоб адаптуватися до цих навчальних звичок молодших школярів, педагоги мають вести глибоко продуману, цілеспрямовану роботу, яка б відповідала потребам і можливостям дітей, максимально використовуючи їхні сильні сторони і мінімізуючи недоліки та проблеми.

Починати, безперечно, слід із забезпечення *залучення та мотивації*. Навчальні звички покоління Альфа, такі як їхня потреба в інтерактивному вмісті та швидкому зворотному зв'язку, відображають темп світу, у якому вони живуть і зростають. Педагоги, які не зуміють скоригувати свої методи навчання, ризикують втратити продуктивний зв'язок з учнями, а заодно і їхню мотивацію. Контент має подаватися таким чином, щоб резонувати з технічно упорядкованим розумом, інакше учні можуть швидко занудьгувати, відволіктися або навіть розчаруватися. Використовуючи інструменти та методики, які відповідають стилю навчання представників покоління Альфа, такі як гейміфіковане навчання, цифрова співпраця, мультимедійний контент тощо, вчителі можуть переконатися, що учні залишаються активно залученими, мотивованими та захопленими навчанням. Залучені учні не тільки швидше засвоять матеріал, але й практично застосують те, чого навчилися, до того ж творчо та інноваційно.

Важливим завданням залишається *покращення розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу*. Спосіб споживання та обробки інформації у «Альфів» еволюціонував: проміжки уваги скоротилися, перевага

надається швидким, невеликим фрагментам змісту. Адаптація методів навчання з метою врахування цих уподобань покращує не лише їхнє залучення, але й їхню здатність зберігати та розуміти складну інформацію. Наприклад, розбивка цілісного навчального матеріалу на менші, керовані сегменти та включення візуальних елементів, анімації та реальних прикладів допомагає цьому поколінню краще сприймати складні поняття. Крім того, орієнтація навчання на виконання практичних та дослідницьких проєктів в умовах партнерської взаємодії поглиблює їхнє розуміння та сприяє більш ефективному засвоєнню знань.

Ще одна ключова причина адаптації до навчальних звичок покоління Альфа – це їх *підготовка до майбутнього*, у якому пріоритетними будуть технології, креативність і критичне мислення. Робоче місце, на яке вони прийдуть, вимагатиме гнучкості, інновацій та здатності до неперервного навчання в умовах постійно змінного середовища. Створюючи навчальні середовища, які заохочують незалежне мислення, вирішення проблем і використання цифрових інструментів, вчителі готують цих учнів до майбутнього, у якому вони мають відповідати на складні виклики, адаптуватися до нових технологій і співпрацювати на різних платформах і в різних командах. Забезпечення того, щоб освіта відповідала їхнім звичкам і вподобанням, зрештою, формує у покоління Альфа навички, потрібні для успіху в глобалізованому, орієнтованому на технології світі.

Адаптуватися до навчальних звичок нового покоління педагоги можуть, використовуючи різні способи, серед яких представимо основні.

Продумане впровадження технологій. Щоб залучити генерацію Альфа, педагоги повинні звертатись до інноваційних

технологій, використовувати сучасні інструменти, але робити це обдумано. Наприклад, доцільним, на думку вчених, є використання квест-технологій як різновиду колективної творчої діяльності, що має потужний мотиваційний потенціал в роботі з дітьми молодшого шкільного віку [5]. Зробити навчання більш інтерактивним можуть такі інструменти, як віртуальні класи, спеціалізовані навчальні програми, гейміфікація. Однак технології, інструментарій не повинні замінювати людську взаємодію, а радше покращувати її, створюючи змішане навчальне середовище, де цифрові інструменти доповнюють традиційні методи навчання.

Використання коротких інтерактивних уроків. Враховуючи меншу тривалість концентрації уваги, результативнішим буде розбиття уроків на менші, більш керовані частини. Короткі інтерактивні вправи, групові обговорення та проєктне навчання можуть допомогти підтримувати взаємодію, не перевантажуючи учнів. Крім того, постійне включення елементів зворотного зв'язку забезпечує миттєве задоволення, якого прагне це покоління.

Сприяння творчості та критичному мисленню. Генерація Альфа активізується в середовищах, які дозволяють творчі дослідження. Відтак учителі мають надавати учням більше можливостей для участі в проєктах, які вимагають від них нестандартного мислення, співпраці з однолітками та використання цифрових інструментів для вирішення реальних проблем.

Персоналізовані навчальні траєкторії. Педагоги також повинні розглянути можливість створення більш персоналізованого досвіду навчання для своїх учнів. Технології можуть зіграти значну роль у цьому завдяки адаптивним навчальним платформам, які враховують сильні та слабкі сторони кожного учня. Це дозволяє учням навчатися в індивідуальному темпі та

зосереджуватися на сферах, де вони потребують вдосконалення.

Розвиток мислення для зростання. Заохочення мислення до зростання має вирішальне значення для покоління Альфа, яке постійно стикається з новими викликами та швидкими технологічними змінами. Педагоги повинні наголошувати на важливості цілеспрямованості, наполегливості, адаптивності та необхідності безперервного самовдосконалення, допомагаючи учням розвивати вольові якості, так необхідні у навчанні та особистому житті.

Висновки. Покоління Альфа – це покоління учнів, сформоване цифровими технологіями, взаємозв'язками та світом, що інтенсивно розвивається. Їхні сильні сторони, такі як технічна обізнаність і креативність, створюють прекрасні можливості для педагогів щодо впровадження інновацій у класі. Однак їхні звички до навчання та унікальні проблеми пізнавальної діяльності вимагають водночас продуманої адаптації та суттєвої видозміни стратегій навчання. Усвідомлюючи їхні прагнення до інтерактивного, персоналізованого та самостійного навчання, педагоги повинні створити середовище, яке не лише залучає цих учнів,

але й готує їх до майбутнього, де навчання впродовж життя є визначальним. Оскільки освітній простір продовжує змінюватися, врахування потреб генерації Альфа забезпечить перебування освітян в авангарді сприяння успіху лідерів завтрашнього дня.

Щоб успішно подолати ці проблеми та створити привабливе і водночас ефективне навчальне середовище, необхідні спеціальні курси (до прикладу, «Вчимо по-новому», «Управління класом»), вебінари, тренінги, майстер-класи, що дадуть можливість учителям освоїти інструменти та стратегії, необхідні для адаптації процесу навчання до унікальних потреб Generation Alpha.

У ході такої роботи мають бути запропоновані практичні поради педагогам щодо збалансованого використання технологій, керування концентрацією уваги та сприяння співпраці в епоху цифровізації та діджиталізації, а також забезпечені умови для формування у них навичок керування динамічним і добре організованим класом, який розвиває потенціал кожного учня.

Як підсумок, зазначимо, що місія вчителів, яким необхідно докласти максимум зусиль, аби покоління Альфа не стало втраченим поколінням, є надзвичайно відповідальною і стратегічно важливою.

Список використаних джерел

1. Василюк А., Любчак Л., Кіт Г. Сучасні підходи до організації партнерської взаємодії між учнями початкової школи. *Інновації в дошкільній і початковій освіті*. 2024. № 1. С. 7-16. URL: <https://doi.org/10.31652/3041-2439-2024-1-1> (дата звернення: 18.11.2024)
2. Василюк А., Танась М. Педагогічний словник-лексикон (українсько-англо-польський). Київ-Варшава, 2013. 222 с.
3. Павельчук М. Персоналізація навчання здобувачів профільної середньої освіти як представників покоління Альфа: урахування індивідуально-психологічних особливостей. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 79-86.
4. Садовніков О., Скаковська Д. Особливості покоління Альфа в Україні. URL: https://www.researchgate.net/publication/380580797_osoblivosti_pokolinna_alfa_v_ukraini#fullTextFileContent (дата звернення: 20.11.2024)

5. Vasiutina T., Ishchenko L., Kit H., Bondar Y., Khilya A. Algorithm for implementing quest technologies in research work with preschool and primary school children. *Environment. Technology. Resources*. 2024. Vol. 2. P. 503-507. URL: <https://journals.rta.lv/index.php/ETR/article/view/8089> (дата звернення: 26.12.2024).
6. Buckley D., Wilson L. *The Personalization by Pieces Framework: a Framework for the Incremental Transformation of Pedagogy Towards Greater Learner Empowerment in Schools*. Cambridge: CEA Publishing, 2006. 80 p.
7. *Educators And Generation Alpha: Adapting To The Future Of Learning. Holistique training*. URL: <https://holistiquelearning.com/en/news/education> (дата звернення: 16.12.2024).
8. McCrindle M., Fell A., Buckerfield S. *Generation Alpha: Understanding Our Children and Helping Them Thrive*. Headline, 2021. 368 p.
9. Moles A. A. *Sociodynamique de la culture*. De Gruyter Mouton. 2019. URL: <https://doi.org/10.1515/9783111672403> (дата звернення: 06.02.2025).
10. Sivachenko I., Demchenko O., Vakaliuk I., Valentieva T., Kit H. Problems and Perspectives of Pedagogical Research in the Context of Digitalization. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. № 6. P. 652-657. URL: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.81> (дата звернення: 21.01.2025).

References

1. Vasyliuk, A., Liubchak, L. & Kit, H. (2024). Suchasni pidkhody do orhanizatsii partnerskoi vzaiemodii mizh uchniamy pochatkovoї shkoly [Modern approaches to organizing partnership interaction between primary school students]. *Innovatsii v doshkilnii i pochatkovii osviti – Innovations in preschool and primary education*, 1, 7-16. Retrieved from: <https://doi.org/10.31652/3041-2439-2024-1-1> [in Ukrainian].
2. Vasyliuk, A. & Tanas, M. (2013). *Pedahohichnyi slovnyk-leksykon (ukrainsko-anhlo-polskyi)* [Pedagogical dictionary-lexicon (Ukrainian-English-Polish)]. Kyiv-Varshava. [in Ukrainian].
3. Pavelchuk, M. (2024). Personalizatsiia navchannia zdobuvachiv profilnoi serednoi osvity yak predstavnykiv pokolinnia Alfa: urakhuvannia indyvidualno-psykholohichnykh osoblyvostei [Personalization of education of students of specialized secondary education as representatives of the Alpha generation: taking into account individual psychological characteristics]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 3, 79-86. [in Ukrainian].
4. Sadovnikov, O. & Skakovska, D. Osoblyvosti pokolinnia Alfa v Ukraini [Peculiarities of the Alpha generation in Ukraine]. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/380580797_osoblivosti_pokolinna_alfa_v_ukraini#fullTextFileContent [in Ukrainian].
5. Vasiutina, T., Ishchenko, L., Kit, H., Bondar, Y. & Khilya, A. (2024). Algorithm for implementing quest technologies in research work with preschool and primary school children. *Environment. Technology. Resources*, 2, 503-507. Retrieved from: <https://journals.rta.lv/index.php/ETR/article/view/8089> [in Latvia].
6. Buckley, D. & Wilson, L. (2006). *The Personalization by Pieces Framework: a Framework for the Incremental Transformation of Pedagogy Towards Greater Learner Empowerment in Schools*. Cambridge: CEA Publishing. [in Great Britain].
7. *Educators And Generation Alpha: Adapting To The Future Of Learning. Holistique training*. Retrieved from: <https://holistiquelearning.com/en/news/education> [in Great Britain].
8. McCrindle, M., Fell, A. & Buckerfield, S. (2021). *Generation Alpha: Understanding Our Children and Helping Them Thrive*.
9. Moles, A. A. (2019). *Sociodynamique de la culture*. De Gruyter Mouton. Retrieved from: <https://doi.org/10.1515/9783111672403>
10. Sivachenko, I., Demchenko, O., Vakaliuk, I., Valentieva, T. & Kit, H. (2022). Problems and Perspectives of Pedagogical Research in the Context of Digitalization. *International Journal of*

Computer Science and Network Security, 22, 6, 652-657. Retrieved from:
<https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.81>

Статтю надіслано до редколегії 25.02.2025 р.
Статтю рекомендовано до друку 24.04.2025 р.
Статтю опубліковано 18.08. 2025 р.

Про авторів

Алла Василюк

докторка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри початкової освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет
імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID iD: 0000-0001-6542-5649
alla.vasylyuk@vspu.edu.ua

Галина Кіт

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри початкової освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
м.Вінниця, Україна
ORCID iD: 0000-0003-2986-9079
halyna.kit@vspu.edu.ua

About the Authors

Alla Vasylyuk

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Primary
Education,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical
University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID iD: 0000-0001-6542-5649
alla.vasylyuk@vspu.edu.ua

Halyna Kit

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Primary
Education, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State
Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID iD: 0000-0003-2986-9079
halyna.kit@vspu.edu.ua